Region Stockholm

25

Yttrande till patientnämnden i principärende gällande ”Vårdgarantin efterlevs inte avseende neuropsykiatriska utredningar”

HSN 2020-0865

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Psykiatri
Moa Isacsson

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-09-04

HSN 2020-0865

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Yttrande till patientnämnden i principärende gällande ”Vårdgarantin efterlevs inte avseende neuropsykiatriska utredningar”

Ärendebeskrivning
Patientnämnden har begärt skriftlig återföring från hälso- och sjukvårdsnämnden avseende genomförda och planerade förbättringsåtgärder för att Region Stockholms vårdgaranti för neuropsykiatriska utredningar ska kunna efterlevas.

Beslutsunderlag
Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Patientnämndens tjänsteutlåtande PaN A2002-00037

Ärendets beredning
Ärendet har beretts i psykiatriberedningen.

Förslag till beslut
Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Hälso- och sjukvårdsnämnden antar hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande och överlämnar det till patientnämnden.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
Region Stockholm införde 2006 en vårdgaranti för neuropsykiatriska utredningar på 3 månader. Patientnämnden har i tjänstutlåtande beskrivit att ett 20-tal ärenden inkommit under 2019 som gäller vårdgaranti till neuropsykiatriska utredningar och där väntetiderna varierat mellan 6 och 18 månader. Ärendena gäller huvudsak patienter över 18 år.

Patientnämnden begär skriftlig återföring från hälso- och sjukvårdsnämnden senast den 15 oktober avseende genomförda och planerade åtgärder.

Genomförda åtgärder
I slutet av 2018 avsatte hälso- och sjukvårdsförvaltningen (HSF) en resurs som kunde ägna mer tid åt att samordna olika frågor kring neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Efter beslut i hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN 2018-1311) införde Region Stockholm från den 1 januari 2019 remisskrav för neuropsykiatriska utredningar som utförs som en fristående vårdtjänst. Målsättningen med remisskravet var primärt att säkerställa att alla patienter, oavsett var de utreds, ska ingå i en vårdkedja. Genom remisskravet tydliggjordes även förutsättningarna för psykiatrin att kunna remittera till externa vårdgivare vid långa väntetider.

Under våren 2019 genomförde HSF, i samarbete med Storsthlm och barn- och ungdomspsykiatrin (BUP) Stockholm, två dialogmöten med skolhälsovården/elevhälsan. Mötena innehöll bland annat information om remisskravet som införts, dialog om det stora antalet skolbarn som remitteras/söker utredning inom sjukvården i länet och orsakerna till det. Dialogen innefattade även hur kommunerna arbetar med åtgärder och insatser kring barn med svårigheter i skolan innan beslut fattas om att remittera till sjukvården för utredning.

Inventering av kösituationen visade att det framförallt var Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) som hade långa väntetider. På uppdrag av HSF tog berörda kliniker under våren 2019 fram handlingsplaner med aktuella väntetidsdata samt åtgärder för uppnå balans mellan inflöde och utredningskapacitet. Under 2019 följdes utvecklingen genom regelbunden kontakt mellan SLSO och HSF. I början av 2020 gjordes en förnyad uppföljning av väntetider och vårdgivarna reviderade handlingsplanerna inför 2020.

Internt inom SLSO har ett omfattande utvecklingsarbete kring målgruppen pågått. SLSO har arbetat fram gemensamma riktlinjer och förhållningssätt för exempelvis prioriteringar, annat arbetssätt kring utredning/diagnostik för att undvika separata köer till utredning, effektivisering och differentiering av utredningar. Under 2020 började implementeringen av detta i samtliga SLSOs vuxenpsykiatriska kliniker.

Som ett komplement till ovan beskrivna långsiktiga utvecklingsarbete inom SLSO har tillfälliga kökortningssatsningar genomförts. Blanda annat har patienter som väntat länge remitterats för utredning hos externa

vårdgivare. Under 2019 gjordes en kökortningssatsning för patienter som väntat länge med störst fokus på patienter inom barn- och ungdomspsykiatri (BUP). Under 2020 är fokus för kökortningssatsningen patienter som väntar på utredning inom vuxenpsykiatri.

Under våren 2020 uppstod möjligheten hos en av regionens privata vårdgivare att ta emot patienter utöver de som spontant sökte verksamheten. Med stöd från HSF har ett samarbete etablerats mellan denna klinik och en klinik med patienter som väntat länge och som nu kan erbjudas utredning med kortare väntetid.

Vid HSFs senaste kontakt med SLSO i mars 2020 bedömde två kliniker att de under senare delen av 2020 skulle kunna uppnå målet att den ackumulerade kön skulle vara borta och att flertalet nya patienter skulle kunna tas emot inom vårdgarantitiden. Övriga kliniker inom SLSO bedömde att de skulle kunna nå målet i början av 2021.

På grund av coronapandemin har uppföljning och dialog med vårdgivarna kring detta pausats. HSF har därför inte aktuella uppgifter om tidigare bedömning står sig eller i vilken grad pandemin har förändrat situationen.

Planerade åtgärder
Förutsatt att läget i pandemin medger det, planeras en uppföljning under hösten som kan ge svar på hur pandemin påverkat utvecklingen av väntetider och genomförandet av åtgärderna i respektive kliniks handlingsplan.

I slutet av året begär HSF in aktuella handlingsplaner för 2021 från kliniker som då fortfarande har långa väntetider.

Om förutsättningarna finns planerar förvaltningen att bjuda in alla vuxenpsykiatriska kliniker, SLSO och privata, till ett erfarenhetsutbyte och dialog kring arbetet med patienter med neuropsykiatrisk frågeställning. Ett sådant möte var inplanerat till början av april men ställdes in i sista stund på grund av pandemin.

Överväganden
Det är ett högt tryck av neuropsykiatriska utredningar hos alla psykiatriska vårdgivare. Vid diagnos ADHD är flerårig medicinering vanligt. Varje år tillkommer dessutom ett antal medicineringspatienter som utretts inom BUP eller barn- och ungdomsmedicinska mottagningar (BUMM) som ska tas över av vuxenpsykiatrin när de fyller 18 år. Eftersom medicineringen kan pågå många år framåt blir det kontinuerligt fler patienter med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning i psykiatrin som ska utredas och/eller behandlas.

Det pågår såväl kortsiktiga som långsiktiga åtgärder för att minska väntetiderna till neuropsykiatriska utredningar som, när de är genomförda, förväntas leda till förbättringar. Osäkerhet finns dock kring hur pandemin har påverkat situationen, förbättringsarbetet kan komma att ta längre tid än planerat.

Ekonomiska konsekvenser
De nu pågående åtgärderna inryms inom befintliga budgetramar.

Konsekvenser för patientsäkerhet
Åtgärderna förväntas öka patientsäkerheten.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård
Åtgärderna förväntas leda till mer jämlik vård över länet.

Miljökonsekvenser
Åtgärderna innebär inga konsekvenser för miljön.

Administrativa konsekvenser
Kravet på handlingsplaner och enhetlig väntetidsredovisning har medfört marginellt ökad administration för berörda vårdgivare.

Björn Eriksson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Christoffer Bernsköld
Tf avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Patientnämnden

Godkänd av Björn Eriksson, 2020-09-04

§ 10

Principärende – Vårdgarantin efterlevs inte avseende neuropsykiatriska utredningar

PaN A2002-00037

Ärendebeskrivning

Patientnämndens förvaltning tog under 2019 emot ett 20-tal ärenden där neuropsykiatriska utredningar inte påbörjats inom vårdgarantins gränser vid olika vårdgivare i Region Stockholm.

Yrkande

Ordföranden Pia Helleday (M) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Beslut

Patientnämnden beslutar

1. Ärendets tjänsteutlåtande skickas till hälso- och sjukvårdsnämnden och patientnämnden begär skriftlig återföring avseende genomförda och planerade förbättringsåtgärder för att vårdgarantin ska kunna efterlevas senast den 15 oktober 2020.
2. Ärendets tjänsteutlåtande skickas för kännedom till psykiatriberedningen vid Region Stockholm.

Region Stockholm
PATIENTNÄMNDENS FÖRVALTNING

Förvaltningsjurist Johan Karlsson

PaN 2020-05-26 P 10

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2020-02-28 PaN A2002-00037

Principärende - Vårdgarantin efterlevs inte avseende neuropsykiatriska utredningar

Ärendet

Patientnämndens förvaltning tog under 2019 emot ett 20-tal ärenden där neuropsykiatriska utredningar inte påbörjats inom vårdgarantins gränser vid olika vårdgivare i Region Stockholm.

Utredning

Det framgår av patienternas anmälningar att de som fortfarande väntar på en neuropsykiatrisk utredning i snitt har fått vänta i cirka 9 månader. Den som väntat längst har väntat i 16 månader. De patienter som fått besked om förväntad kötid har fått besked att de bör räkna med mellan 6 och 18 månader. En av patienterna var ett barn, övriga var över 18 år.

En del av ärendena har förvaltningen utrett genom att inhämta skriftliga yttranden från klinikerna. I ett av ärendena, som rör en vårdgivare inom Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO), skriver den tillförordnade enhetschefen:

> ”Vi beklagar djupt att det idag finns en längre väntetid till NP-utredningar än vad som är önskvärt. Långa väntetider till NP-utredningar finns över hela landet och inom hela Region Stockholm.” Det framgår vidare att man har ”vidtagit flera åtgärder såsom att korta ner mer avgränsade utredningar – detta för att korta ned väntetiden i möjligaste mån. Idag är dock väntetiden upp till åtminstone ett år från det att ett beslut om utredning tas.”

I yttrandet i ett ärende gällande en annan klinik skriver överläkaren:

> ”Vi i SLSO arbetar med ett åtgärdsprogram för att minska köer regionalt och vi har även planering lokalt för att effektivisera vården och göra den mer tillgänglig. Begär man vårdgaranti så får man det. Man får då tid med dubbel förtur och går förbi alla andra i kön. Du har i och med detta begärt vårdgaranti och är kallad för utredning snarast.”

Patientnämnden har i ett tidigare principärende uppmärksammat att vårdgarantin inte efterlevs för neuropsykiatriska utredningar.[1] SLSO uppgav i sitt svar den 30 maj 2016 att intentionen var att klara vårdgarantin men att ingen av berörda vuxenpsykiatriska kliniker klarade det vid den tidpunkten vilket hälso- och sjukvårdsförvaltningen årligen informerats om.

[1] PaN V1504-0203234.

Kontaktlistan till vårdgarantikanslitet skulle uppdateras och SLSO skulle se över handläggningen av dessa patienter. Hälso- och sjukvårdsnämnden (HSN) framförde i sitt svar[2] den 7 november 2016 att vårdgivare ska identifiera de processer där samverkan behövs för att förebygga att patienter drabbas av väntetid. HSN skrev att man skulle gå ut till berörda avtalsparter för att påtala problem och be dem säkerställa att kontakt tas med andra vårdgivare i de fall där patienten inte hinner utredas på den egna vårdmottagningen.

I principärendet framgick att patientnämndens förvaltning skulle bevaka ärendeutvecklingen på området och eventuellt lyfta ett nytt principärende i patientnämnden om det behövdes.

Regelverk

Bestämmelserna om vårdgaranti regleras i 9 kap. hälso- och sjukvårdslagen (2017:30). Vårdgarantin ska bland annat innehålla en försäkran om att den enskilde får planerad vård inom viss tid. Om regionen inte uppfyller garantin ska regionen se till att patienten får vård hos en annan vårdgivare utan extra kostnad för patienten. Patienten ska få planerad vård inom 90 dagar från det att vårdgivaren har beslutat att den enskilde ska få ska få behandling om det inte finns några medicinska skäl att vänta.

Dyslexiutredningar, minnesutredningar och neuropsykiatriska utredningar omfattas av vårdgarantin i Region Stockholm enligt beslut av dåvarande hälso- och sjukvårdsutskottet den 16 februari 2006. På Vårdgivarguidens webbplats anges att vårdgivaren ska informera sin avtalshandläggare på hälso- och sjukvårdsförvaltningen om patienter inte kan tas emot inom vårdgarantins gränser. Vårdgivaren ska också informera patienten om detta och hänvisa denne till en annan vårdgivare med kortare väntetid eller regionens vårdgarantikansli.

På bland annat 1177 Vårdguidens webbplats finns information om neuropsykiatriska utredningar. Neuropsykiatriska funktionsnedsättningar innefattar diagnoser som adhd, autismspektrumtillstånd och Tourettes syndrom. Ibland kan en diagnos förklara de svårigheter patienten har, ibland har patienten flera diagnoser. Beroende på vad utredningen visar kommer patienten på uppföljande samtal och man diskuterar vilka olika former av stöd som kan passa denne. Hjälpen kan bestå av läkemedel, utbildning, samtal i grupp eller enskilt, hjälpmedel eller stöd från socialtjänsten eller habiliteringen.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen finner det allvarligt att väntetiderna för neuropsykiatriska utredningar vida överstiger den tid som har bestämts i regionens vårdgaranti. Det är vidare anmärkningsvärt att det förekommer att patienter får förtur under förutsättning att de på något sätt skulle åberopa vårdgarantin. Ärendet bör därför hanteras som principärende.

---

[2] HSN 2016-0424.

Patientnämnden vill dessutom poängtera vikten av att patienterna får korrekt information om vårdgarantin.

Konsekvenser för patientsäkerhet

Åtgärder för att neuropsykiatriska utredningar erbjuds i rätt tid bidrar till att förbättra patientsäkerheten.

Konsekvenser för jämställd och jämlik vård

En vårdgaranti som tillämpas på det sätt som har avsetts, och på samma villkor för alla patienter oavsett deras förkunskaper om vårdgarantin, förväntas bidra till en jämställd och jämlik vård.

Förslag till beslut

Patientnämndens förvaltning föreslår att patientnämnden beslutar följande.

1. Ärendets tjänsteutlåtande skickas till hälso- och sjukvårdsnämnden. Patientnämnden begär skriftlig återföring avseende genomförda och planerade förbättringsåtgärder för att vårdgarantin ska kunna efterlevas senast den 15 oktober 2020.
2. Ärendets tjänsteutlåtande skickas för kännedom till psykiatriberedningen vid Region Stockholm.

Steinunn Ásgeirsdóttir
Förvaltningschef

Patientnämndens förvaltning
Box 17535, 118 91 Stockholm
Telefon 08-690 67 00
Fax 08-690 67 18
E-post registrator@pan.sll.se
www.patientnamndenstockholm.se